

DEBRECENI FŐISKOLAI LAPOK.

KIADJA: A MAGYAR IRODALMI ÖNKÉPZŐ-TÁRSULAT.

Mindennemű, akár a szerkesztőséget,
akár a kiadóhivatalt illető küldemény
a főiskolába címzendő.

Megjelenik: havonként kétszer.

Felelős szerkesztő:

SIPOS BÉLA.

Főmunkatársak:

ADY ENDRE — KISS ÁRPÁD.

Kiadóhivatal főnöke:

MOHÁCSY JÁNOS.

Előfizetési ár:

Egész évré 3 frt, félévre 1 frt 50 kr,
negyedévre 75 kr.

Egyetemi és akadémiai hallgatóknak,
önképzőköröknek

egész évre 1 frt 50 kr, félévre 75 kr.

Egy szám ára: 10 krajcár.

Válasz Wolfner Pál úrnak.

Debrecen, február 24.

A budapesti Egyetemi Lapok 9-dik számában uraságod hozzám, mint a D. F. L. szerkesztőjéhez nyílt levelet intéz. Ez rám nézve, mint a „kis“ D. F. L. szerkesztőjére nézve valóban megtisztelő, sietek is felhasználni az alkalmat, hogy nyílt levelére vonatkozólag egyet-más elmondjak.

Sajnosan tapasztalom, hogy lapom legutóbbi számában a pesti Egyetemi Kör és vezetői működését bíráló cikkeket úgy Önök, mint Kolozsvár és Zsoldos Benő félreértették. Keserű, igaztalan válasz jött két helyről is, — mely keményen pálcát tör felettünk, s kimondja az ítéletet; „kár volt beszélni.“

Az Ön nyílt levelének végeredménye is az, hogy nevetséges dolog ha a budapesti Egyetemi Kört a vidék akarja igazgatni — s száználmas vergődés, ha a működést a vidékről vagy jobbra, vagy balra bírálni merészlik.

Szükségesnek tartom kijelenteni, hogy midőn *Ady* Endre tisztelt barátom cikkének helyt adtam, már elhatároztam, hogy mintegy folytatásképpen magam is felszólalok az E. K. ügyei miatt. Elhatározott szándékom volt figyelmeztetni önöket, egy és más dolgokra, a melyet teljesen elfeledtek — hogy úgy mondjam eltemettek.

A D. F. L. legutóbbi számában megjelent cikkekre épen Ön válaszol, a minek naogyn örvendek, mert legalább egyik legilletékesebb embernek mondom el még egyszer mi indított engem

arra, hogy az ifjusági életben uralkodó szélcsendet ilyen dissonans hangokkal zavarjam meg.

Ön tisztelt uram, hogy rátérjek nyílt levelére — egyszerűen lecáfolja cikkemet. Pontrólpontra kimutatja, hogy nincs igazságom — s végre egy hatalmas erkölcsi predikáció után jó éjszakát kíván.

Én nem bocsátkozom nyílt levelének bővebb fejtegetésébe — csak így rövidesen konstatalom, hogy nem értett meg, nem cáfolt meg s egy csepp igaza sincs.

Az én cikkem a magyar diákság vezetőségéhez volt intézve — nem a budapesti Egyetemi Kör elnökéhez. Az én cikkem országos érdekeket vett védelmébe — nem avatkozott az Egyetemi Kör privát ügyeibe — s végezetre az én cikkem nem azt a választ kapta a magyar diákság hatalmas lapjának szerkesztőjétől — mint a mit én vártam

Az Ön védekezése értéktelen, mert nincs alapja. Olyan védelmi eszközt használ, melylyel sem cáfolni, sem bizonyítani nem lehet.

Szemben az én állításaimmal, vagy ha úgy tetszik vádjaimmal Ön igen érdekesen védekezik. Egy szóval sem cáfolja meg azt, a mit én mondtam, de egész hévvel beszél olyan dolgokról, melyeket én nem is érintettem

Szól pedig az Ön védekezése ilyenformán: „Önöknek van igazuk. Mert mit tudják Önök Debrecenben, hogy mi mit csinálunk. Mit tudják Önök, hogy Budapeten van évente kétezer egyetemi hallgató, á ki beteg és a kinek kórházat kell csinálni. És ezért a kórházért szaladgálni kell reggeltől-estig, mert felépítéséhez pénz kell — rengeteg sok pénz — és az a pénz nincs meg.

Nincs időnk a diákszövetségről gondolkozni, mikor annak az elméleti szövetségnek a létező tagjai ott hevernek nyirkos, hideg szobákban százszámra és gyógyszer, orvost, segílyt kérnek. Önök a pusztaszeri emléket sürgetik. Igaz, fontos cél, hogy emelkedjék egy emlék, melyet a diákok állítanak, — de fontosabb cél az, hogy ne emeljenek napról-napra másféle emlékeket a diákoknak — a temetőben. Akkor, a mikor a budapesti egyetemen a nyomor oly óriási, hogy azt leírni szinte lehetetlen — minden másféle teendőnek a háttérbe kell szorulnia. És mi inkább foglalkozunk ezzel a munkával, a mely nem hoz nagy sikereket, nem hálás és nagyon fárasztó, mint-hogy meddő kísérleteket tegyünk megvalósíthatatlan célokért. És aztán — Ön Debrecenben él tisztelt Uram és nem ismeri a budapesti viszonyokat. Olvassa el a mit az Egyetemi Lapokban saját csekélységem megírt „Kasztzsellem“ címén. Van-e Önnek fogalma arról, hogy milyen nehézségekkel kell nekünk küzdeni? Elhiszi-e nekem, ha azt mondom, hogy Önöknek ha ki akarnak vinni egy eszmét, több ember áll rendelkezésükre, mint nekünk a központnak? Eltudja-e képzelni a mi helyzetünket egy kasztoktól, kisebb és nagyobb cliquektől át meg átvilkasztott, réte-

gekre választott, egymástól merőben elválasztott ifjusági életben? Nem hiszem, hogy tudná “

Ebből a védekezésből, ha még egyszer elolvassa, meg fog győződni, hogy nekem van igazam. Ön azt gondolta, hogy én Önöket mint az E. K. vezetőit támadom, az Egyetemi Kör körül kifejtett működésüket nem ismerem el — pedig egészen megfordítva áll. Az E. K. vezetőségének minden egyes tagja sokkal érzékenyebb, semhogy működése felett kritikát tűrne el. Ezt én meg sem kíséreltem. Elhiszem hogy annak a nyomorban levő kétezer (?) egyetemi hallgatónak ügyét baját szívükön viselik, elhiszem hogy tudnak kedélyes thea estélyeket rendezni, *de hogy a magyar diákság vezetésére pártjuk hivatott volna, azt kétségbe vonom.*

Tisztelt Wolfner ur! Nem akarom az Ön esetére felhozni azt a bizonyos asszonyságot, ki másról beszélt, mikor a bor árát kérték tőle, — de ne gondoljon bennünket annyira naivoknak, hogy ne lássuk be, miszerint Önök hasonlóképen cselekednek.

Önnel együtt az Egyetemi Kör vezetősége valljuk meg az igazat, annyit sem törődik az országos érdekekkel, mint a kínaiak az eszkimókkal. Félesztendő óta egy lépést sem tettek

TÁRCA.

Irénke 17 éves.

Írta: Ziruska Andor.

*Kék függönyös bölcsőbe' szunynyadt
A barna fürtű kis baba,
Sötét pilláit mélyre zárva,
Mosolylyal játszva ajaka.
De im! Most halk szárnyuhanás
S a bölcső csipkés függönyét,
Szelid, szép arcú jövevény
Szárnyas nőalak vonja szét.*

*Az alvó fölé hajlik az,
Úgy nézi a csöpp kisdedet,
Mily édes-boldogan piheg,
S picinyke ajka mint nevet.*

*S arcára csókot lopva fel,
Halk szókra nyílik ajaka :
»Ki itt bölcsődnél állok im,
Védzellemed az kis baba.*

*Tudd meg! minden kicsiny baba,
A mint a nagyvilágba lép,
Keresztnevével kapja meg
Egyszerre védő szellemét.
Mindenik névnek más vagyon
Kiosztva ily jó szelleme,
Én azok fölött örködöm,
Kiknek »Irénke« a neve.*

*Aludj! Aludj! csak csöndesen,
Nem háborítlak már tovább,
Ámde mielőtt távozom,
Kezem im! egy emléket ad.*

mindnyájunk közös érdekében, hanem szép csendesen sütkéreztek a politika csalóka napsugaránál.

Híszén válaszában nyíltan kimondja, hogy az országos diákszövetség, a pusztaszeri emlékoszlop, a diákkongresszus olyan hetedrangu kérdés, melyért bizony bolondság egy lépést is tenni. Csak az a különös, hogy az Önök elődei, kiket még azt hiszem ismernek, tettek annyit az Egyetemi Körért, mint a reformpárt — és a mellett ráérték országos érdekű ügyekkel is foglalkozni. Pedig akkor alakították meg azokat az egyleteket, melyekkel Önök büszkélkednek, akkor létesült a Mensa is — s mégis létezett diákszövetség, s minden évben tartottak kongresszust is — s bizonyos vagyok benne, hogy azt e szégyenfoltot, melyet a pusztaszeri oszlop eltemetése képez első sorban, letörölték volna rólunk.

Gratulálok eddigi működésükhöz! Mentse nek meg a nyomortól még több egyetemi hallgatót, szaladgáljanak jobbra is balra is, — hisz ezzel megtették kötelességeiket — mi közük van Önöknek ahhoz, hogy egyik-másik kis vidéki lapocská mindnyájunk közös érdekében emel szót.

Elég megtiszteltetés, ha a nagyviláglap, az E. L. válasza méltatja az okvetetlenkedőket.

Én is végtelenül boldog vagyok, hogy választ kaptam, még pedig a felelős szerkesztőtől — el is teszem azt emlékeim közé. De ez nem zárja ki azt, hogy cikkemet a multkorihoz hasonlóan ne fejezzem be, — bár most rövidebben — „mondjanak le, adják át a tért annak a pártnak, mely nem reformálni, nem theázni, de dolgozni akar.“

Sipos Béla.

Fővárosi modor.

Lapunk 5 ik számában egy pár figyelmeztető szót intéztem a budapesti „Egyetemi Kör“ vezetőségéhez.

Hogy a figyelmeztetés jogos volt, azt talán ők maguk is érzik, csak beismerni nem akarják.

De ha ők alaptalannak tartják is, mellettem áll a debreceni főiskolai ifjuság nagy része, melynek hangulata és állástoglalása a cikk megírását lelkiismeretbeli kötelességemé tette.

Az „Egyetemi Lapok“-ban két válasz is érkezett számomra.

Előre is kijelentem, hogy egyik cikk írójával sem lehet vitatkoznom. Hogy saját tévedéseiket

*Egy érzést rejtek mélyen el,
Kis szived csöndes rejtekén,
Egy érzést, mely szunynyadni fog
A gyermek-évek idején.*

*Egy érzést, egy csöpp kis magot,
Mely szunynyad hosszú éveken,
De egyszer kikél 's nagyra nő,
Ez érzés neve: »Szerelem«.
Szived nyúgalmát, halld tehát!
Tizenhét évig meghagyom,
De akkor messze tűnik az,
És te szeretni fogsz nagyon!»*

*S a függönyös bölcsöbe' szunynyadt
A barna fürtű kis baba,
Nem tudva mit se, hogy mi történt,
Mosolyga egyre ajaka,*

*A Géniusz meg csókot lehelve
Kis védencének fürtire,
Továtünt újra szárnyain
Az éj sötétén messzire.*

*Ép hajnalodik künn' a táj,
S az utca, téren újra kezd,
Úr lenni a zaj, lárma már,
Mit megszakasztá volt az est;
S az első bibor napsugár,
Egy kerevetre is behat,
Hol egy leányka szendereg,
Fáradt pillákkal álmatag.*

*Fáradt a szem, a haj zilált,
S oly tört a harmat gyöngye test.
Miért e bágyadt lankaság?
Carneval herceg tudja ezt.*

nem hajlandók beismerni, azt megértem, de hogy jogos méltatlankodást mutatva meg sem próbálják állításaimat megcáfolni, hanem a már jól ismert fővárosi modorral vadul nekem s az egész debreceni főiskolai hallgatóságnak rontanak, — ez, mig egy részről érthetetlen, másfelől kizárja azt, hogy velök vitába bocsátkozhassam.

Mikor ők a cikk lényege, sőt az egész cikk helyett a dolog lényegéhez nem tartozó dolgokkal foglalkoznak és személyeskedéssel akarják elterelni jogosan megbírált eljárásukról az érdekeltek figyelmét, már mintegy beismerő vallomást tettek.

Ha csak egy csepp jóakaratot vagy jóhiszeműséget fedeztem volna fel cikkükben, ha csak egy kérdésemre is válaszoltak volna, én magam is ezer örömmel munkálkodnék az esetleges félreértések eloszlatásán.

De ők nem ezt tették.

A szokott pesti fölényvel és hanggal igyekeznek elhallgattatni bennünket.

Ilyen hangon vitatkozni nem tudok.

Választ vártam, mely megnyugtasson s a helyett — minden kérdésemtől eltérve — személyeskedő támadást intéztek lapunk és saját személyem ellen.

A „fővárosi modor“-ból leckét venni nem akarok, egyéb okom pedig válaszolni nincs, mert az „Egyetemi Lapok“ cikkei nem cáfoltak, hanem sértegettek!

Ady Endre.

„Reformpárt.“

Kérem szépen van egy ilyen nevű párt is, még pedig éppen az, mely most az „Egyetemi kör“ élén van, ez csufolja önmagát „Reformpárt“-nak, melyből csak az igaz, hogy párt, de hogy Reform, az már nem igaz.

Ez a párt alakulása korszakában, az 1896/7. tanév folyamán egy röpiratot adott ki „Mit akar a „Reformpárt“ címmel, melyben előbb vádolva az akkori vezetőséget, hatalmasan verdeste mellét, hogy csak ő kerüljön egyszer helyükre, majd megmutatja, mit fog tudni.

Annak idején nagy port vert fel a röpirat, még a nagyváradi diákkongresszuson is foglalkoztak vele, lelkesedtünk is érte sokan, mert oly szép dolgokat ígértek ott megvalósítani, melyet mindannyian ohajtva vártunk. S ime a kétezer példányban megjelent röpirat csak ígéret volt,

*Hja biz'! Az első bál után
A hó cipőcske tűzparázs,
De a mióta bál vagyon
E szabály nem volt soha más.*

*Fáradt a lányka, ám szemét
Álomra zárni nem lehet,
Fejében egymást kergetik,
Bohókás-édes képzetek.
S száz lázas képzet szárnyain
Előtte áll a bál megint,
S úgy érzi, fényt körötte most,
Ujra a csillár lángja hint.*

*S fülébe cseng-bong újra most
A sok keringő dallama,
A bűvös-édes száz akkord,
Mind, mtnd, a mit csak halla ma.*

*De a lány szender végre is,
Fáradt pilláin úr leszen,
S a szembe álm méze hull
És ő elalszik csöndesen.*

*Szenderg, szenderg a lányka ott,
A halvány, rózsás balzakkon,
S a haj kúszáltan omlik el
A hőszin selyemvállakon.
De im! most halk szárnyuhanás
És a kerevet karj' inál,
Szelid, szép arcú jövevény,
Egy szárnyas nő alakja áll.*

*Az alvó fölé hajlik az
És elsimitja fürteit,
S nézi az arcot hosszasan,
A melyet titkos láz hevit.*

mézes madzag, hogy általa s a hiszékeny emberek segítségével egy pár uri ember kerítse hatalmába a vezetést, azok, kik eddig alul voltak

Uralomra jutott a „Reformpárt,“ hozsánnával üdvözölte a vidék, üdvözöltük mi is ez alkalommal, s úgy néztük őket, mint ifjusági életünk újra teremtőit, s új korszak előharczóit, s ime most mi — kik győzelemre jutásuk alkalmával üdvözöltük — kénytelenek vagyunk kijelenteni, hogy végtelenül gyengék odafenn az urak.

Nem fogok én most foglalkozni azokkal a botrányokkal, melyeknek színhelye az „Egyetem“ volt, s a nevetséges magánlak vádjának hangoztatásával, az egyetemi ifjak becsukatásával, s tolonc-kocsin való szállítások megkísérlésével, nem foglalkozok az „Egyetemi kör“ bezárásával, s az ifjuságnak felsőbb helyről való megfenyegetésével, s most legközelebb az egyetemi kör kinyitásával a magyar ifjuságra szégyenítő megokolás alapján, csak azt konstátálom, hogy mindezekért a mostani vezetőség felelős; s hogy oly sokat ártottak az ifjusági ügyeknek, melyet ők helyrehozni soha sem képesek. Nem ilyen botrányokat ígérték önök nekünk, hanem csendes, békés munkát s ime szereplési viselkedéséből, veszélyeztetik s aláássák az ifjuság tekintélyét, komoly-

ságának súlyát s romba döntik azt az eredményt, melyet az önök által megtámadott párt elért, lehetetlenné teszik minden szép eszme keresztülvitelét.

A „Reformpárt“-nak félévi szereplése nem egyéb, mint a meggondolatlanságok folytonos sorozata, komoly munkát s eredményt még nagyító üveggel sem lehet felfedezni.

A pártnak legkitünőbb tagja — mert kétség kívül neki kell lenni a legkitünőbbnek, ha elnöknek megválasztották — Ludwig ur, azt mondja, hogy mind rosszakaró az, ki őket tétlenséggel vádolja, dolgoztak ők nagyon sokat, de természetesen az eredmény még nem látszik, majd később.

Hogy mit dolgoztak, azt maga sem tudja.

Egy egyetemi köri elnök ilyen nevetséges kijelentéssel vél megszabadulni a tétlenség és a munkaképtelenség vádjától. Mert nem csak tétlenség odafenn, hanem mint az elnök, Ludwig ur programjából világos is: teljesen képtelenek a munkára, gyengék nagyon. A röpiratban foglaltakra azt mondják most már, hogy az nem egy évre, hanem évek hosszú sorára, talán 50 vagy 100 évre vannak tervezve, »s az időnkénti elnöknek kötelessége aztán kiválasztani

S ajkán mosolylyal szól a szó:

»A szív nyugalma véges;

A mag kikelt és nagyra nőtt,

Irénke tizenhét éves.

Himfy dalai.

(Vígjáték három felvonásban egy előjátékkal. — Irta B e r c z i k Árpád. Először adták a debreceni színházban 1899 Január 21-én.)

Nézze meg minden magyar ember Berczik Árpád új szindarabját, igaz gyönyörűséget talál benne!

Nem kezdhetjük méltóbban annak a darabnak ismertetését, a mely diadalmasan vonult be színpadunkra, s szinte ünnepet varázsolt a színházba. Öröm, lelkesedés ült az arco-

kon, s a diákhelylyel egyszerre hangzott fel a páholyok tapsa mely üdvözölte a magyar szerzőt és ezt a minden ízében magyar darabot.

Magyar darab!..... Ennél a szónál megáll a kritikus pennája. Az utolsó esztendő sovány termelése annyira elszoktatta a fülünket ettől a szótól, hogy szinte idegenszerűnek tetszik. A francia termékeket nagyobb rokonszenvvel fogadjuk, mint akármelyik párisi színház; az Echegaray láz is mind ragadósabb, magyar termékek dolgában pedig még most sem vágyunk előbb, mint voltunk Csiky idejében, s ime talán egy eredményesebb jövendőt hirdelve előttünk áll Berczik Árpád új darabja a Himfy dalai, mely oly fogadtatásban részesült az ország minden színpadán, minőt szindarab rég nem ért meg.

Jogot ad ez nekünk elmélkedni egy keveset arról, hogy annak az irányzatnak, melynek Berczik Árpád a Himfy dalaiban hódol, van-e jogosultsága a magyar színpadon. Izlésünk változan-

belőle azt a részt, mely a körülményeknek legmegfelelőbb, s a melyet ő megvalósítani tud, s nem szabad többet magára vállalni, mint a mennyit elbírnál alaposan elvégezhet.» ezek Ludwig urnak saját kijelentései; s ezzel megfelelőleg ő is kiválasztja az évek hosszú sorára tervezett programmból azt a részt, melyet elvégezni tud s mely a körülményeknek legmegfelelőbb, ez pedig netáni alapszabályok módosítása és tea-estélyek rendezése; több nincs, ennél többet ő elvégezni nem tud, ő maga mondja, hogy többre nem képes; tehát ha ő, a kitűnőség csak ennyire képes, mennyire képesek a többiek s mennyit érhet az egész párt.

Különben a tea-estélyek eszembe juttatják a tavalyi világ fájdamas jeremiadokat, melyben jajgattunk, hogy mi a haza ifjúsága, szeme fénye, éhen halunk s kenyérért kiáltottunk a nemzethez, hogy ne hagyja veszni hű fiait, s ime milyen rövid idő alatt megváltozott oda fenn az egyetemi hallgatók sorsa, ma már hetenkénti kétszeri tea-estélyre is telik, ezt már igaz elismerem, hogy haladás.

Nem dolgozott a „Reformpárt“ eddig semmit, Ludwig ur programja mutatja, hogy nem akar vagy nem is tud; „Mensa Akademia“, „Diák

almanach“, „University Extension“, „Diák szövetség“ vagy ennek nyilvánulása a „Diák kongresszus“, „Diák otthon“, „Atletika“, a „Pusztiszeri milleniumi diák-oszlop“ ügye őt mind nem érdekli, programjába fel sem veszi, minek is, hisz ő erre ugy sem képes.

Legyenek őszinték és nagylelkűek az iránt az ügy iránt, melynek előbbvitelére vállalkoztak: a magyar ifjúság ügye iránt s hozzák meg neki eljátszott érdekeiért azt az engesztelő áldozatot, hogy *önként* lemondanak, mert az „Egyetemi Kör“ nem azért van, hogy egyes uri emberek hiúságát elégítse ki, melytől vezéreltetve ezek oktalanul s meggondolatlanul bele vessék magukat a legádázabb politikai küzdelmekbe, hanem azért, hogy mint a magyar ifjúság legelső egyesülete annak érdekeit védje, céljait előmozdítsa, nem vagyunk mi kíváncsiak arra, vajjon Wolfner ur kíván-e elmenni katonának vagy sem, hanem arra már igen, „lesz-e „Magyar Diák szövetség.“

Ha visszavonulnak, köszönetünkre, ellenkező esetben csak mozgalomra — mely gyengeségök miatt akarja önöket visszavonulásra bírni — számíthatnak; az uraktól függ, válasszanak, mi tudni fogjuk kötelességeinket.

Mohácsy János.

dósága nagyon is kétségessé tenné a dolgot, de a magyar nemzeti szellem, mely minden változás közepette kell, hogy kíséren bennünket, azt sugja, hogy igenis jogosult, sőt nagy szükség is van reá.

Ha a sok idegen szellemi termék, idegen alkotás kifáraszt bennünket, ez a magyaros szellemtől duzzadó, magyar talajból származott romanticismus mindig felfrissíti szellemünket s eszünkbe juttatja, hogy első sorban magyarok vagyunk.

Én nem hiszem, hogy lett volna ember a színházban, a ki ne érezte volna mindezeket, s igazat ne adna nekem. Megelevenedtek a feljulás korának nagy alakjai. Elvonult előtünk a kor, melyben megkezdődött a küzdelem az idegen szellem ellen. Szinte hallottuk a szót — magyar ruha, magyar szív és lélek — s megvívunk a lehetetlennel is!

Jól esett összehasonlitanunk ezeket a törő metszett alakokat egyik-másik modern idegen

dráma személyeivel. Azok törnek a fejüket problémákat oldanak és görgetnek minduntalan, míg ezek, ha kissé naivok is, de magyarok, kikkel tudunk érezni, gondolkodni, s lelkesedni.

Nem üdvözölhetjük Bercziket eléggé szerencsés gondolataért. Maga az, hogy újabb történelmünk egyik legérdekesebb korát állítja elénk, bemutatva a szellemet, izlést, szokást, elismerést érdemel, de hogy darabjának főhőse ép e kor egyik legrokonszenvesebb alakja Kisfaludy Sándor lett, ezért megérdemelné a sikert akkor is, ha darabja kevésbé volna jó.

A Himfy dalai pedig határozottan irodalmi becsü alkotás. Nem lép fel nagy igényekkel, társadalmat mozgóató kérdéseket nem ölel fel, de a nagy poéta idilikus, mondhatni romantikus szerelmét oly vonzóan, megkapóan festi le, a minőre csak egy ihletett magyar író képes. Kisfaludy Sándor és Szegedi Róza poetikus szerelmi históriája vonul keresztül a darabon s az örök láncal, a házassággal végződik.

A magyar népszinmű jövője.

Alig két évtizede, hogy a magyar népszinmű megszületett. Tóth Ede volt az édesapja, Csepreghy Ferenc nevelte föl. Azután, hogy ezek ketten elköltöztek e földi világból a magyar irodalom nagy veszteségére, nem fogadta a magyar népszinművet pártfogásába senki olyan, a ki igazán hivatott lett volna rá, hogy ilyen ifju csemetét gondozzon. Nem is csoda, hogy csak ilyen kevesen voltak, a kik értettek a fiatal csemete neveléséhez. A magyar népszinműnek csak távoli rokonai voltak az irodalom családjában; mintha ágról szakadt, égből pottyant volna, őseiről nem tudunk semmit. Kisfaludy Károly, Gál József stb. népies színjátékai egészen mások, mint az, a mit magyar népszinmű alatt értünk. Még a *Peleskei nótárius* vallana legjobban a mai magyar népszinműre, de ennek a fajtája is elszigetelten áll irodalmunkban. A magyar népszinmű nem fakadt abból az ősi forrásból, a melyből más népek színjátékai erednek: nem származott az igazi népköltészetből. Akadnak ugyan — a népköltési gyűjtemények s a Magyar nyelvőr évfolyamai a tanuságunk —

hosszabb-rövidebb párbeszéddek, sőt kisebb színjátékok is a magyar nép költészetében, de színház nem termett a magyar népnél, se szinmű e párbeszéddeből. A magyar színház külföldi — jobbára német — mintára teremtődött meg, a magyar szinműirodalom is külföldi szinművek fordításával kezdődött. Hiszen a legelső magyar szinpadot is idegen mű átdolgozásávé nyitották meg: Simay Kristóf *Igazházi-járól* is bebizonyult, hogy csak átdolgozás. Nem a magyar szinműirodalom történetéről akarunk itt elmélkedni, csak azt akarjuk ezzel is bizonyítani, hogy drámairodalmunk, jelesen pedig népszinműirodalmunk nem fakadt a nép lelkéből, mint más nemzetek drámairodalmánál ezt konstatálhatták. Mikor tehát Tóth Ede föllépett a *Falu rosszával*, szinre uj műfajjal állott szemben a magyar közönség. Hála Tóth Ede genialitásának s annak, hogy a magyar népéletet minden izében ismerte és értette, az uj műfaj egy csapással meghódította a közönséget: az uj műfajt elfogadták. Csepreghy Ferenc művei azután azt a reményt keltették, hogy az uj műfaj állandósulni fog. De magán a műfajon múlt, hogy élete nem lett hosszú. Olyan költői műfajok, a melyek az esztétika szine előtt megállják helyüket, még ha nem akad is is hosszú időn át teremtő

Mennyi kedves jólismert alak mozog mellettük. Az intrikus néni, kinek azonban nagyobb a szive, mint intrikájának ereje, a lelkes rajongó Rosty Antal, a táblalabirók és hazafiak pompás alakja, a szerelmes, s ép azért a világgal nem sokat törődő Bezerédy, a hűséges Jolán, a naiv Anna, s a szerelmében kissé korlátolt Szalóky.

Igazi öröm volt látni ezeket a képzeletben jól ismert alakokat szinpadon mozogni, s a „Kersergő szerelem“ most már avultnak tetsző versszakai is meg megráztak bennünket, s egymás után fedeztük fel benne a szépet, a költőit. Különösen érdekessé tette előttünk az, hogy maga a költő szinte önkéntelenül mondja el a helyzethez vágó pompásan gördülő versszakokat.

Természetes, hogy Kisfaludy Sándor alakja köti le első sorban figyelmünket. A poéta, kit rövidesen felkapott az egész ország, még most is érdekes alakja a magyar irodalomnak, s szinte várjuk, hogy minő intimitásokat fog a szerző az

életéből feltárni. A sok közül a legérdekesebbet Szegedi Rózához való szerelmét hozta szinpadra.

Lekötötte figyelmünket ez a poetikus historia, s a mi egyik célja lehetett Bercziknek, feszült figyelemmel, s meg nem szünő érdeklődéssel néztük a darabot, élveztük a kitünő meseszöveget mindvégig.

A mi különben a meseszöveget illeti, talán helyesebb lett volna a második felvonás végén bevégezni, (ezt annak idejében több fővárosi lap felemlítette — talán így nagyobb volna a hatás) de annyi tény, hogy a közönséget így is lekötötte.

Szegedi Róza alakja a legrokonszenvesebb Kisfaludy Sándor mellett. A szerelmes szívű kis leány köré pompásan csoportosulnak a darab alakjai, s a minden izében igazi magyar nagyszony Biróné ártatlan intrikája még kedvesebbé tette előttünk. Ha boncolgatni kezdeném a többi alakokat is, hasábokat lehetne írni, s így Rosty

mestörük, nem vesznek el, hanem tengődve lesik a váravárt mestert, de oly műfaj, mely ellenkezik az esztétika szellemével, ha egyideig felszinen is marad egy-egy geniális író tevékenysége által, elenyészik, a mint csak epigonok művelik.

Ez a tapasztalati törvény igazolódott be a magyar népszínművön. Mert mi úgy véljük, hogy még Tóth Ede népszínműve sem állhat meg az esztétika ítélőszéke előtt. A Falu rossza dráma, vagy ha úgy tetszik, magyar népdráma: olyan drámai munka, a melynek szereplői a magyar népelet alakjai s a melyet magyar népszellem hat át. Ugyanazokat a követelményeket kell tehát e műhöz is fűzni, mint bármely más drámai műhöz, hozzáadván még, hogy igazi magyar, népies szellem is megkívántatik benne.

De mit szólnánk ahhoz, ha az *Bánkbánban* vagy az *Ármány és Szerelemben* vagy a *Fedorában* vagy akármely más drámai műben a hős vagy hősnő vagy akármely más szereplő kiállana a szín elejére és nótára gyujtana. A hatás kétségtelen volna. A magyar népszínműnél azonban az ilyen kétségtelen hatás elmarad, bár a magyar népszínmű hőse oda áll a sugólyuk elé és hatalmasan rázendít valami szép magyar nótára. A közönségnek tetszik a magyar nóta, hát tapsol;

arról megfelelkezik azonban, hogy nem magyar dalestélyen van, hanem magyar népdráma előadásán. Talán kicsinyesnek látszik az ok, de mégis meg vagyunk győződve, hogy igenis, a dal juttatta korai enyészetre a magyar népszínművet. Tóth Ede és Csepreghy Ferenc még mérséklettel alkalmazták a nótát, követőik már erre alapították sikerre való reményeiket. És csakugyan néha be is ütött a várt siker. Kiváltképp eleinte, a mikor még lelkesedett a közönség azért az eszméért, hogy új, önálló magyar műfaj termett. De mikor az öröm mámorából a kritika hideg szava kezdte kijózanítani a közönséget, feltámadtak a kételyek, vajjon jogos-e ez a magyar műfaj, úgy a milyennek kultiválták, Ezóta buktak sorra a magyar népszínművek. A melyik népszínműíró még jó izléssel tudott elbánni a dallal a népszínműbe s csak egy parányi írói tehetséget is tanusított, annak a műve sikert aratott. Számos gyengécske népszínmű ennek köszönheti a sikerét, de a melyik úgy gondolkodott, hogy ej, akármilyen gyenge is a műve, a dalok meg Blaháné megmentik, most már csalatkozott és elbukott.

Igen, a *dal és Blaháné!* Mert — ugyan merész szó, de kész igazság! — a nóta és Blaháné Lujza asszony együtt voltak a magyar nép-

Antal, a lelkes hazafi mellett még csak a leg-sikerültebb alakot emlitem meg, mely annyi jóízű humorral van megrajzolva, Ágh gazdatiszt alakját.

Szükségtelen lenne felemlíteni, de még is, mint feltétlen érdemet megemlítem a darab zamatatos magyarságát. Gördülékeny tiszta magyarsággal beszél minden alakja, úgy, hogy a fiatal, de még a nevesebb írók is sokat, nagyon sokat tanulhatnak belőle.

A külső hatást, — noha erre a darab poétikus voltánál fogva semmi szükség nincs — rendkívül emeli az az ötlet, melylyel a szerző a Balaton vidéki érdekes szokásokat (például táncot, szüretet) a színpadra viszi. A süveges tánc óriási hatást keltett. Az a kedves, naiv rege, mely a balatoni sziklához és diófához van fűződve, hasonlólag megnyerte mindenki tetszését. Ez különben azt is bizonyítja, hogy Berczik Árpád ismeri a színpadot, s egy-egy jó he-

lyen alkalmazott ötlettel emelte darabjának hatását.

A közönség azzal a meglelégedéssel távozott el a színházból, melyet egy magyar író alkotásából nyerhetett, melyre Berczik Árpád örökre büszke lehet. A Himfy dalai az ő nagybecsű írói munkásságának koronája, s mi kívánjuk, hogy még sokáig lelhesse benne örömét.

A darabban a következő szerepek vannak Kisfaludy Sándor (Komjáthy), Szegedi Róza (Fáy Flóra), Rosti Antal (Fenyéri Mór), Jolán (T. Halmy Margit), Bezeredy Kálmán (Odry Árpád), Fehér György (Szacsvey Sándor), Ágh Ferenc (Sziklay Miklós), Anna (Szabó Irma), Szalókv Péter (Rubos).

Sipos Béla.

színmű enyészetének oka. Az igaz, hogy a két fogalom szinte egy: a magyar dal és Blaha Lujza egy fogalom, egy test — egy lélek. Az a páratlan, szinte mesés, a melylyel a közönség a magyar népdalt, az az Blaha Lujza magyar népdalait fogadta, vitte arra az írókat, hogy mondhatni ne is drámát, hanem Blaha Lujzának dalokat, illetve szerepet írjanak. Így azután a magyar népszínmű és Blaha Lujza úgy összeforrtak, hogy egyiket a másik nélkül elképzelni se tudta a közönség. Az a színház pedig, a mely színművészetünk centralizált helyzetében egyedül volt arra képes, hogy a magyar népszínművet fejleszse, a budapesti Népszínház támogatta a közönség felfogását, végkép utasítván minden magyar népies színművet, a melynek szerepe nem Blahánénak volt szánva.

Az ilyen színmű házatlanná lett, mert sajnos, nálunk a mely irodalmi mű a fővárosban nem juthat érvényre, az el van temetve. Már pedig a nemzeti színház nem érezte kötelességének, hogy a Népszínház létesülte után magyar népies drámának helyet adjon, a Népszínház pedig, mint kifejtettük, elutasított minden nem dalos s nem Blaha Lujzának szánt népszínművet: így a magyar népszínműirodalom kárhoyzatva lett arra, hogy a magyar nótának — és a közönség kívánta így! — Blaha Lujzának megadja magát. Ez lett aztán veszte, mert irodalmi műfajt nem lehet megkötni ily feltételekkel s nem lehet arra kárhoyzatni a műfajt kultiváló írói szellemet, hogy ily feltételekkel lekösse szárnyait. Ennek következménye lett aztán, hogy a népszínműirodalmat csak egy-két igazi drámairónk kultiválta: gyakortabban *Berczik* Árpád, nagynéha Rákosi Jenő s még egyik-másik írónk, de írónk javarésze szinte méltóságán alul valónak tartotta, hogy népszínműíráásra adja magát. Alacsony rangu, kisszerű műfajjá lett a magyar irodalomban a népszínmű és ez eldöntötte sorsát.

Aliquis'

Győzzön a jobb.

Kicsiny hittel, de elszántsággal tettem köz é a D. F. L. 3-dik számában a Becsületszékre vonatkozó indítványomat, mert tartottam tőle, hogy a mai kor eszméjének hódoló ifjuság elitélő követ-

keztetéseket fog levonni belőle. Nem úgy lett. A főiskolai ifjuság s főleg a joghallgatók uevében felszólláló három jogakadémiai polgár közzül (magamat nem számítva) csak egy van ki a párviadal mellett foglal állást s kettő ki az általam felvetett eszmét helyesnek, jogosnak sőt szükségesnek tartja.

Eltérés köztünk csak a részletekben van!

Legnagyobb szemet, mint az az e tárgyban kelt cikkekből kitűnik s a mi a közvéleményt is legnagyobb mertékben megbotránkozattata, az általam javasolt Önök által spionkodásnak keresztelt becsületbeli ügyek feljelentési kötelezettsége szurt.

Uraim! Értsük meg egymást! Meg vagyunk győződve a párviadal helytelen voltáról s akarjuk a Becsületszékot? Kétségtelenül! Orvosolni akarjuk a párbajmániát? Mindenesetre! Milyen gyógyszer kell használni ellene? Mohácsy ur adja meg a feleletet: „eredményre vezetőt!“ Az eredményre vezető pedig — folytatja a nevezett joghallgató ur, — *rendesen keserű szokott lenni*. Ily eredményre vezető *keserű* s hozzá teszem, még egyes egyedüli orvosság az, melynek receptjét én irtam s mely a joghallgatókat a tudomásukra jutott becsületbeli ügyek feljelentésére kötelezi. — (Ki akarja hát a cukros vizet bevenni!!)

Ennek alkalmazásával célt érünk, másként nem, mert e nélkül ott leszünk a jövőben is, ahol vagyunk most: van becsületszék, de oda vinni ügyét senki sem akarja, mert az *lealázó*. De ha tartozik minden joghallgató a tudomására jutott becsületbeli ügyet feljelenteni, akkor az nem *lealázó*, mert *kötelesség*, mint a kir. ügyésznek is kötelessége a feljelentés, — nem spionkodás, — mert maga az az erkölcsi nagy egész, a debreceni jogakadémia polgársága egymást kötelezőleg, egy veszedelmes rákfene kiirtására hozza be.

Eszköz ez, melylyel magunk javítását célozzuk. És csak addig kellene ezen rendszernek fennállani, mig hozzá nem szoknék az ifjuság a becsületbeli ügyek olyan felfogásához, mely ezen indítvány megvalósítása esetén kétségtelenül beállani fogna.

Mohácsy urnak a párbaj intézmény régiségére való hivatkozása az ő állításának éppen

ellenkezőjét bizonyítja. Jogásznak ugyanis tudnia kell, hogy a viszonyok változásával változniok kell a viszonyokat rendező szabályoknak s intézményeknek is. Régente a viszony az volt, hogy még gyermek korában már kardforgatásban gyakorolván magát, — az volt feltűnő, ha valaki nem tudott vivni; ma ennek az ellenkezője áll. Régen nem minden gyermekes tréfaságot s felhevülés közben sértési szándék nélkül mondott szót vettek becsületsértésnek, ma egy tekintet elég, hogy némely ember magát sértve érezze!

Igy megváltozván a viszonyok, csak természetes, hogy a párviadal avult intézmény!

„Jogosult a párbaj, mint férfias megtorlása a sértett önérzetnek“ mondja Grósz ur. Így csak Árpád apánk idejében beszélhetek! Igazság kell nekünk, nem megtorlás! S igaza van Grósz urnak a párbaj — még ha a sértő fél sebesül is meg, — csak megtorlást eredményez.

Az igazságot pedig megállapíthatja a jól-szervezett Becsületszék.

Más kérdés, vajjon milyen alakja legyen a Becsületszéknek? Bár erre nézve is meg van a határozott véleményem s bár e tekintetben tett indítványomat Kiss Árpád ur javaslatával szemben is fenntartom, — erre most kiterjeszkedni nem fogok.

Minthogy pedig az egymással szemben álló két ellentétes nézet között az egyik kétségtelenül jobb, mint a másik, hozzátok fellebbezek nemes tanuló ifjúság, a ti meggyőződésetek mondja ki az ítéletet, én csak azt kívánom: *Győzzön a jobb!*

Madarassi Gyula.

C S A R N O K.

Agglegény.

(Franciából)

Irta: **Abo János.**

— Olyan sajátságosan, olyan édes egy ilyen este után hazamenni, belemártani ecsetünket a képzelet legszebb színeibe és festeni csodás szép légváratokat a jövő türelmes vásznára. Magam

elé varázsolom a szép leánykám képét, látom őt jönni-menni körülöttem, hallom hangját, mint valami távoli visszhangot azokból a régi jó idők-ből, a mikor valósággal szerelmes voltam.

— Másnap nem kerestem őt éppen, de ha illik, utamba ejtem azt az utcát, a melyben találkoztam vele néha azelőtt, mikor még nem ismertük egymást. Megörvendek, ha jönni látom. Vágy fog el, hogy üdvözöljem és elébe megyek. Nem meg beszélgetni. Ünnepelesen megemelem kalapomat és ő kissé félénken és idegenkedve köszön vissza. De azért jól látom, hogy éppen nem közönyös.

— Az ismeretség tovább foly. Összekerülünk egy társaságban és én egyenesen hozzá megyek beszélgetni. Mikor a kezdet feszességén erőt vettünk, így szólok:

— Olyan roppant ünnepeyes arcot vág, mikor az utcán látom. Kicsi hijja, hogy meg nem ismertem a multkor.

— Hát maga! — kiáltja ő ártatlan nyíltsággal.

Szavaim gyökeret vernek kicsiny fejében és ő megteszi ezt, megteszi félig tréfásan és ez ismét egy lépéssel előbbre visz ismeretségünkben, melyet minden új meg új találkozás csak egyre bensőbbé tesz. Kérdezem egyszer tőle, hogy megy-e másnap korcsolyázni. Igennel válaszol, s ott aztán folyton együtt vagyunk; én járkálok föl s alá az elektromos fénynél és egyre körülöttem kering. Tova siklik, meg visszakerül, én merészkedem megjegyezni, hogy ez a mozdulat kecses, ez a fordulat szépen sikerült stb.

— Nem jön holnap a hangversenyre?

— Nem tudom... Talán.

— Persze, hogy eljön valami ismerősével és én hangverseny után engedelmet kérek, hogy asztalukhoz üljek.

— És én hazakisérem, visszamenet róla ábrándozom és egyszerre csak azon veszem magamat észre, hogy minden üres percemben rá gondolok, képe szüntelenül előttem lebeg és édes gyönyörrel tölti el a szívemet; olyan lesz rám nézve, mint egy kedves kis házi kanári, mely édes csicsérgés közt röpköd ide s tova, majd a karosszékre, majd a diványra, majd az ablak párkányára, majd a vállamra. Nem ébreszt bennem más érzelmet, mint csöndes örömet, tudnék rá

pártfogólag mosolyogni és kezemen hordozni, mint valami gyermeket.

— De ő fejlődik, növekszik, kezdi érvényesíteni nőiességét közelebb tör és szívemet helylyelközzel megremegteti. Össze-összerezzenek a gondolatra, hogy ő talán belém szeretett és én ő belé. Elszomorodik, de milyen édes keveset bánt, hogy tán én vagyok az oka. Néha célozgat arra, hogy milyen közönyösek előtte azok, a kikkel társalog és én is rajta csipem magamat, hogy ugyanazt mondom a nőkről, akikkel társalogni látott, mikor nem voltam az ő társaságában.

— Megint egy táncmulatság Együtt vagyunk csaknem az egész este. Minden mozdulatából és ezer mindenféle apróságból világosan láttam, hogy szeret. És ő bizonyára ugyanazt hiszi rólam, mert olyan odaadólag, olyan édes bágyadtsággal bizza rám magát. Karomon csüng, feje kicsi hujja, hogy a vállamon nem pihen és keze erősen szorítja az enyémet, mikor tovalejtünk a sima padozaton. Enyém hát egészen ez a karcsu, ártatlan szívű lényecske és én olyan édes mámort érzek, mintha éppen most ültük volna meg a menyegzőnket.

— De ez az érzélem mégis csak pillanatnyi, talán még egyszer-kétszer megismétlődik, aztán a mámor illan, jön a csendes meglegedettség és a meglegedés.

— Szóval az én kicsiny drámáimnak itt a tetőpontjuk; nem a házasságban és ilyenkor már csak a sorsfordulat és a katasztrófa van hátra.

— Ugy egymáshoz szoktunk, szelidültünk — nem tudom, hogyan eshetik meg olyan hamar, de nálam legalább mindig így van, — hogy nem bánt bennünket még a hallgatás sem. Ugy érzem, mintha átvergődtünk volna a szerelemnek minden egyes változatán és horgonyt vetettünk volna egymás érzelmeinek biztos kikötőjében, nem beszélünk többé, csak azért, hogy szóljunk, nem kapaszkodunk elcsépelet, köznapi tárgyakra, hogy a be-beálló némaságnak végét szakaszszuk. Csak egy-két megjegyzés itt-ott, ha valami fölbukkan, a mi mulattat bennünket, vagy ha eszünkbe ötlük valami; egy-két odavetett szó elég, hogy tükrében lássuk az egymás gondolatát. Elmegyünk együtt zenét is hallgatni, a nélkül, hogy félnénk, hogy valaki illetlennek találja tartani.

— Megengedi, hogy haza kísérjem.

— Köszönöm.

— Karomat ajánlom. Kocsiba ülünk. Végighajtatunk az alsó városon. Karommal őrzöm, nehogy a szűk kocsi ülésről leszédüljön.

— Jó éjt! Köszönöm.

— Csak én köszönhetem. Jó éjszakát.

— Így tart ez a viszony egy, másfél, talán két hónapig is. Illatozik, mint a tavaszi zelnice virágja. A harmadikban talán kihullana a magja. Legalább én úgy érzem. Megismertem őt egészen, ismerem lényének minden színárnyalatát és már kezdenek sorban visszatérni, megismétlődni. És azért ott hagyom, nem keresem társaságát, nem vágyom többé látni. De megmarad belőle egy kevés szelid emlékezet, a mely körül-körülleg, a mig aztán az is tovaillan, elenyészik, hogy helyet engedjen — egy másik ugyanolyannak.

Lapszemle.

Kolozsvári Egyetemi Lapok. Gergely György az E. K. elnöke a K. E. L. lapszemléjében foglalkozik főmunkatársunk cikkével, melyet ő a budapesti Egyetemi Kör vezetői ellen irt.

A cikk kissé erős, de minden részében igaz. Siklóssy László — Komáromy Zoltán cáfolgatták is már az E. L. legutóbbi számában — de védekezésük nagyon gyenge, — s magával az eseményekkel igen könnyen agyoncáfolható.

Gergely György sem mond védő soraiban semmi mást, mint hogy a vád erős, az Egyetemi Kör vezetői nem érdemlik meg. De hogy tényekkel cáfolna meg bennünket, vagy legalább a jövőre nézve meggyugtana — ezt elfeledte.

Midőn Ady Endre cikkét lapunkban leadtam, teljes tudatában voltam annak, hogy a jelen viszonyok között visszatetszést fog kelteni. Nagyon jól tudom, hogy ez esztendőben mindenféle szélesend uralkodik s rosszul esik egyik másik „irányadó“-nak, ha ebből a kényelmes és végtelenül hálás helyzetből ki kell mozdulnia. Látván azonban, hogy ide s tova elmúlik egy esztendő, s azok a vitális érdekek, melyekért három négy évvel ezelőtt a pestiek vezetése alatt egész lelkesedéssel küzdöttünk, ma már ötödrangu kérdéssé degradálódtak, szükségesnek tartottam felhívni mindazok figyelmét, a kiket illet — hogy ilyenképen nem boldogulunk.

Elvégre ha kezünkben van az eszköz, miért ne használjuk fel — s miért ne iparkodjunk szívvel lélekkel a haladáson.

Hogy a központot támadó cikk lapunkban látot napvilágot, annak első indító oka az volt, hogy az elpolitizált O. M. D. Szövetség életre kelésével Budapest ez évben absolute nem gondolt. Ha budapesti Egyetemi Kör elnöke egyszóval az E. K. a vezetést kezébe vette s hirdeti ország-szerte, hogy ő az első, engedelmet kérek joggal megvárhatjuk, hogy ez ne maradjon nagyhangu frázis.

Lehet hogy Budapesten a thea estélyeken kívül más eredménye is van munkájoknak — de ez nem elég az üdvösségre. Ha ők a magyar diákság vezetői akarnak lenni, — tessék úgy intézkedni, hogy annak valami foganatját mi jó vidékiek is lássuk.

Addig pedig, míg valami eredménye nem lesz felszólalásunknak — becsületes és tisztességes intencióju támadásainkkal nem fogunk felhagyni. Azt hiszem Gergely György tisztelt kollegám „ugy magában“ nekem fog igazat adni.

Sárospataki Ifjúsági Közlöny. Tartalmas és minden tekintetben kifogástalan számát vettük a Sárospatakiak lapjának, A mit azonban ők nekem felrótak, hogy lapomat nem jelentem meg pontosan, én is elmondhatom Zsoldos kollegám lapjáról, mert ez isk. évben 3 példányát láttam. Hogy a D. F. L. mindezeideig nem jelent meg, az technikai akadály volt Nyomdánk költözött s nem egyhamar jött rendbe. Hiszem azonban, hogy jövőre nem lesz Zsoldos szerkesztő kollegámnak e miatt panasza.

—
Sípos Béla.

Budapesti Egyetemi Lapok. A debreceni támadás nagy ribilliót keltett mindenféle s épp ezért ennek tárgyalása képezi a Főiskolai Lapok legutóbbi számának — több helyen — nem épen jelentéktelen részét, közelebről megjelölve a budapesti E. L.-ban, a K. E. L.-ban és még néhány sor megjegyzést közöl a S. I. K.

A védekezésre számítunk azok részéről, akik erre hivatva vannak, akiket legközelebről érdekel felszólalásunk. Tehát azokra, a kik a védekezésre illetve felvilágosításra kompetensek, azért mellőzve azok felfogását, kik vagy helyeslik, vagy

nem helyeslik az E. K. vezetőinek a legutóbbi eseményeknél tanusított magatartását — tisztán az E. L.-ban megjelent közleményekre fogom észrevételeimet megtenni, annyira amennyire e rovat kerete megengedi.

A védekezés oda kulminál, hogy Debrecen a csendes és békés egyetértésbe üszköt vetett. — Hogy az E. K. vezetői eljárásának elítélése tisztán passio. És hogy hát jobb lett volna csendességben tovább menni a megkezdett békés ösvényen. Sőt még ő a hibás. Ilyenformán kétségkívül Debrecen támadni is lehetett volna. Hogy miért nem áll ő a politikai szereplések élén, sőt egyenesen felelősségre is lehetett volna vonni!?

Mert a mint nem állanak az előbbieket és korántsem voltak az és e tárgyra vonatkozó közlemények lapunk hasábjain kishitű célzattal közzétéve, úgy nem állhatnak meg az utóbbiak sem!

Debrecen megtette azt, a mit kötelessége volt megtenni, annak a néhány embernek a kiket e kérdés érdekelt — véleményöket közölte lapjában és nyilvánosságra hozta. Az E. L. néhány munkatársa pedig szintén felsorolta az argumentumokat, de legalább előttünk, a kik az ellenkező véleményen vagyunk, nem tudta elosztatni felszólalásunk jogosultságát. Mert a tényeket bármily szépek is legyenek azok a szavak, nem tudják oly könnyedén megdönteni.

A D. F. L. felszólalása nem passióból törtét. Programjában olvasható, hogy figyelemmel fogja kísélni a Központ működését és mindahoz, mit a magyar diákság köpenye alatt fog elkövetni, jóhiszemű megjegyzéseit fűzi.

A magyar diákság hivatalos lapja egyszerre megszűnik. Az E. K. be van csukva. Hát erről passio kedvező vagy kedvezőtlen véleményt nyilvánítani? Mi ezideig a Központ működéséről elismerőleg nyilatkoztunk, miért ne tettük volna passióból másképen? Vagy csak ép most jött el az ideje, hogy passioknak éljünk? Nem ugy Uraim! Ezt a debreceni akadémia ifjúsága érezte. E szomorú elpusztulás a debreceni akadémiai ifjúságnak fájt.

Mert tudta, hogy utóvégre is az ifjúságnak kell meghajolni és ez tekintélyét nem emeli. Vagy pedig ha programba van véve, így is a politika kizárása, mért szegült ellene az E. K. két elnöke

annak az egyszerű kiírásnak, hogy a körből ki-
zárom a politizálást.

Abban a zavaros időben eloszlatva volna a
rosz sejtelmeket és mi elismerésünknek újabb
jelét csatoltuk volna az eddigiekhez.

Mert miként nem ismertünk precedens az
E. K. ily korai bezárására, úgy nem volt prece-
dens arra nézve sem, hogy ily politikai tünteté-
seknél a legnemesebb és romlatlan ifjui lelkesedés
lángja ne harapódzott volna el oly kegyetlen
tüzzé, a mi aztán ne tette volna szükségessé a
rendőri hatalom beavatkozását, gyámi jóvoltát,
mindig saját maga erejének feltolásával, s az
egyetemi ifjuság megalázásával.

Ilyen gondolatok között aztán kinek ne
jutna eszébe a program és ennek be nem tar-
tása? Ki ne látná ismét az E. K. tekintélyének
megrendülését? Kettős tény. Kettős igazság. Nem
lehet őket szépíteni, mert a vezetők bölcsőbb
körültekintésén függött ennek meg, vagy meg
nem akadályozása.

Egyedüli haszon belőle a tanulás. Az pedig
a jövőre szól a vezetőknek! Egyéb működésekre
is mint erre különféle lehetnek a vélemények.
Tény az, hogy a reformpártban ma is nem keve-
sen legönzetenőbbül fáradoznak az ifjuság érde-
kében és én a magam részéről ballépésnek tar-
tom azt a pihenésre szánt stációt.

Ezzel keresztet rá — bár meglehet győződve
a Központ, hogy a debreceni ak. ifjuság kis saj-
tója lesz az első, a melyik elfogja ismerni minden-
kor az igaz érdemeket, miként mindenkor tette
és abban is, hogy a felszólalásunk nem a vezető-
ség ellen, hanem az ifjuság érdekében történt.

Nagyobb cikket irtak a két utóbbi számban:
Siklóssy László, Komáromy Zoltán, Wolfner Pál,
Ludwig Dezső és Szende Pál.

K. Á.

Egyről-másról.

Wolfner ur, a budapesti „Egyetemi Lapok“
szerkesztője nem megy el katonának, mert —
nem vették be. Ez fáj neki.

Az »Egyetemi kör« ajtai kinyitak, csak
már az egyetemi ifjuság szeme nyilna ki s
menesztené a mai vezetőséget. Ugy látjuk azonban,
hogy nagyon leragadtak a szemeik az erős rumu
Ludwig-féle teától.

Mocsáry ur, az ornamentikai tudós, ismert
felolvasó, martir, nagy humorista és reformátor
cikkekét közöl még folyton a „Debrecen“ című
napi lapban, melyben megtámad szörnyen ben-
nünket. Hogy miért épen politikai napi lapban,
azt nem tudjuk; legközelebb az „Érszodoroi Kürt
és Madzag“ című hetilapban s a „Botond bárdja“
című időszakonként megjelenő közlönyben fog
támadásokat zudítani szerencsétlen fejünkre.

Az »Egyetemi kör«-t azért zárták be, mert
politizált; akkor zárják be magát az Egyetemet
is, mert ott meg pláne tanítják a politikát. Biz'
ez nem politikus eljárás.

Ady közös barátunknak egy idő óta iszo-
nyuan elkeseredett a Muzsája — szoritják a
hitelezők.

Mocsáry ur felkért reá, hogy hagyjam
abba a humorizálást, mert nem értek hozzá,
ahhoz egyedül csak ő ért s legközelebb patenst
is fog kérni reá

ácsy.

A test és lélek közötti szoros összefüggést
egy kollegánk kísérletével akképp oldotta meg,
hogy Bozóky megemésztéséhez 2 üveg rizlingi, a
Magyar Alkotmányhoz 4 üveg karcos és a
Bevezetéshez 2 spritzer szükséges. Nagy szomo-
ruan tette hozzá, hogy a bölcselők csak vízzel
élnek.....

Bandi kollégánk borus napjaiban drámát csinál, drámát ír és a hangulatnak megfelelőleg — drámát sziv.....

A héten a színházban a bűnöst adták. Így lett a színpadból — kinpad.

A Nazarénusok előadása a vallásos érzületet sértette, a Goldstein Számié pedig ápolta.

Az „Egyetemi Kör“ erősen védekezik, mi azt látjuk: van miért?! Most már jövőre nem fog hiányzani a legfőbb argumentum, a precedens.

Qui s' excuse, s' accuse. Ez az „Egyetemi Kör“ legújabb jelmondata.

A Himfy kritikusaiknak háromnegyed része azt vallja, hogy a méltóságos ur nem méltó nagy méltatlanságokra.

Azt talán felesleges megjegyeznünk, hogy Olvasó-Körünk mellőzi az Uj Időket.

Ellenben a Régi Jó Időket kiváló előszere-
tettel melengeti.

Krix & comp.

Selyemkendő.

Balog Erzsí keszkenőjét
Égő könnyel sirta tele.
Az a legény, a ki adta,
Hitegette játszott vele.

Megy a násznép lányos házhoz,
Húz a cigány vigat, zengőt.
Ezalatt a tiszaparton
Megtaláltak egy kis kendőt.

Debrecen, 1899. febr. 22.

Farkas Imre.

Színház.

Herczeg Ferenc „Gyurkovics leányok“ című bohózata óriási sikerrel vonult be a debreceni színpadra. Szívesen hirdetjük urbi et urbi a sikert, mert hisz ritkán van alkalmunk magyar szerző alkotásával dicsekedni.

Ellentétben Herczeg darabjának sikerével egy angol darab: Aeneas papa csufosan megbukott. A magyar közönség nagyon követelő. A francia konyha elrontotta gyomrát, s a jóból is csak a legjobbat veszi ki. Nemzeti érzésből képes elfogadni középezt is, de ha angol vagy német felett kell kritikát mondani, rögtön kész az ítélet: „Hja — látszik, hogy nem francia.“

Egy debreceni ujságíró darabját még cenzurálták. Az illető író 15 éve dolgozik becsülettel, tisztességgel, s ép akkor érte ez a nagy szerencse, mikor ép örvendeni akart hosszas munkája eredményének. Érdemes Magyarországon írónak lenni?

Örömmel hozzuk olvasóink tudomására, hogy társulatunk kitűnő szellemi része *Szacsvay Sándor* újabb két évre szerződött a debreceni színházhoz. A kollegiumi ifjuság mindig méltányolta Szacsvay művészetét. Ezuttal csak azt említjük meg, hogy legközelebb Schakespeare egyik remek művében fogja ismét ragyogtatni igaz művészetét.

Egyleti élet.

M. J. Ö. T. A magyar irodalmi önképzőkör február 25-én kezdi meg működését. A választmány legközelebbi ülésén teszi meg előkészületeit egy felolvasó estély rendezésére, valamint a március 15-iki ünnepekre vonatkozólag is. A tár-

sulat gyűlései ezután is szombat este 7 órakor kezdődnek.

Jogász Segítő Egylet. A szokásos félévi pénz- és könyvsegélyre 25-ikén jár le a kérvényezési idő. E félévben azon joghallgatók nyerne segítséget, kik a jelen iskolai év folyamán semmi némű segélyben nem részesültek.

Főiskolai Zenekör. Az akadémiai tanárkar a főiskolai zenekör alapszabályait jóváhagyta s felügyelő tanáru dr. *Kérészy Zoltán*t választotta meg. A tevékeny egylet vezetősége a napokban tisztelgett a felügyelő tanárnál, ki megígérte, hogy az egylet érdekeit mindig szem előtt fogja tartani.

Az 1848. által megszentelt oratoriumi helyek emléktáblával való megjelölését mondotta ki a joghallgatók segítő egyesületének választmánya, mely tagjai számával és tekintélyénél fogva leginkább van hivatva a mozgalom megindítására Kun Béla, Mohácsy János és Bacsó Jenő bizattak meg az előmunkálatok megtételével, kik már meg is kezdték minden irányban az eredményre vezető munkát. Az emléktáblák költségeinek fedezésére egy nagy matinéet fognak rendezni, a melyen való szives közreműködését Szabolcska Mihály megígérte.

A Zenekör hangversenye. A „Főiskola Zenekör“ abból az alkalomból, hogy alapszabályai megerősítve lettek, egy nagy hangverseny rendezését határozta el, mely március végén vagy április elején fog megtartatni. A rendezéssel megbizta a gyűlés Mohácsy János elnöklete alatt Pásztor Gyula, Simonescu Sándor, László Jenő, Spitz Lipót és Kemény Emil joghallgató urakat. A hangverseny iránt már most nagy az érdeklődés városunkban.

Jogász önképző kör fellendülése. A jobb sorsra érdemes *Jogász önképző kör* kezd végre jobb napokra virradni, melyben különös érdeme van Balogh János elnöknek, ki fáradságot nem ismerve buzgólkodik az egylet ugy szellemi, mint anyagi ügyének fellendítésére. A legközelebbi gyűléseken való szereplésöket már megígérték: Kovács Imre, ki Moldva- és Oláhország viszonyai, Mohácsy János, ki a párbaj jogtörténeti, bölcséleti és téteteles jogi című munkáját fogja felolvasni. Ezenkívül Varga Imre, Balogh Sándor, Mészáros Károly munkáik mellett még szónoklataikat is bejelentették.

Erdélyi kör. Hosszas szünetelés után megkezdí működését az Erdélyi kör is, mely a mult évben oly döntő szerepet játszott akadémiánk ifjusági életében. A kör elnöke *Boross Lajos* már megtette a lépéseket, hogy a tavalyi mozgalmas élet ismét kezdetét vegye.

A jogász asztaltársaság alakuló gyűlését március 1-én fogja megtartani, itt fogják a tisztviselőket megválasztani s az alapszabályok revízióját is elvégezni. Különös érdem illeti meg az egylet ujjáalakításában Mészáros Károly joghallgató urat, ki szívvél-lélekkal munkálkodik az egylet ujjá alakításán.

Vegyes hírek.

— **Pécsi divat.** A pécsi jogakadémia hallgatói megalázták magukat. Bocsánatot kértek a decemberi tüntetésért a pécsi térparancsnoktól. Biz ez egy kicsit furcsa história — s különös színben tünteti fel a pécsi jogászokat. Ha már egyszer tüntettek, miféle hatalom készítette őket a megalázkodásra. A pesti egyetemi hallgatók tüntetnek, de fejet sem hajtanak ám senki előtt. Ebben a tekintetben jó példa a Központ.

— **Theologus kongressus.** Életre való eszmét pendített meg *J u h á s z Sándor* a Theologiai Közlöny legutóbbi számában. Theologus kongressus összehívását pendíti meg. Kíváncsian várjuk lesz-e eredménye.

— **Kolozsvár és a diákkongressus.** Gergely György a kolozsvári Egyetemi Kör elnöke lapunk szerkesztőjéhez intézett levelében érinti, hogy ez évben körülbelül Kolozsvárt lesz a diákkongressus. Melegen üdvözljük az eszmét, s a magunk részéről mindent elkövetünk, hogy testet öltjön.

— **Szabolcska Mihály.** A debreceni collegium büszkesége, volt jeles növendéke és séniora, jelenleg temesvári ev. ret. lelkész tagja lett a Kisfaludy társaságnak. A szép kitüntetés igazi örömet keltett különösen Debrecenben, mert a nagy poéta itt bontotta ki szárnyait, mint debreceni sénior aratta első babérait. Az ifjuság körében mozgalom indult meg, hogy Szabolcska Mihályt kitüntetése alkalmából a debreceni collegium ifjuság üdvözlje. E tárgyban rövid idő alatt ifjusági ülés lesz.

— **Dr. Kérészy Zoltán könyve.** Akadémiánk kitünő professora minden tekintetben becses alkotással gazdagította a magyar jogi irodalmat. A magyar országgyűlésnek eredetéről adott ki könyvet, melyet a fővárosi sajtó, a szaklapok nagy elismeréssel fogadtak. A Magyar Ujság hosszabb részletet közöl a műből. Ára 2 korona. A Csokonai nyomda állította ki.

— **Akadémiai pályakérdések.** Az 1899/900 iskolai évre az akadémiai tanárkar a következő pályázatokat tüzte ki:

1. Hatvani alapból: Historia codlutionis Opticae artis generaliter stb. jutalma 100 korona.

2. Keresztessy-Deák alapból: Kivántatik Debrecen környéken élő hártás szárnyu rovarok ismertetése. Jutalma 168 korona. — A birói hatalom gyakorlása és a bírósági szervezet fejlődése Magyarországon állami életünk kezdetétől napjainkig. Jutalma 168 korona.

3. Péczely IV. alapítvány: Horátius szóképei és alakításai az ódák I. könyve alapján. Jutalma 74 korona.

4. Várady-Szabó alapból: Nemesi nevelésről. Jutalma 100 korona.

5. Bulyovszky alapból: Irassék óda Nagy Imre emlékére. Jutalma 100 korona.

6. Kazinczy alapból: a) Fazekas Mihály élete és irodalmi működése. Jutalma 150 és 80 korona. b) Horatius Beatus ille — költeményének műfordítása. Jutalma 80 és 40 korona.

7. Szikszay alapból: Költői elbeszélés. Jutalma 100 korona.

Beadási határidő az utóbbira 1899. november 1.. a többire dec. 15.

— **Nyilatkozat.** Alólirott ezennel kinyilatkoztatom, hogy Grósz Sándor urnak a D. F. L. 6-dik számában a Becsületszékről írott cikkében ellenem intézett mindennemű állítása valótlan s hogy az általa idézett mondatnak olyan értelmet tulajdonítani, a melyet ő megkísért csak csürés-csavarással, — erőszakkal lehet. Nem is fogta azt úgy fel senki, mint Grósz ur, mert különben a Becsületszék, melyet sérteni bárki részéről is vakmerőségnek tartanék, — már régen tiltakozott volna állításom ellen. A Grósz ur támadását tehát a leghatározottabban visszautasítom.

Madarassy Gyula.

Szerkesztői üzenetek.

Cs. J. Miért ne lehetne nappal éjjeli zenét adni, csak próbálja meg.

Ifj. B. Sándor. „Becsapalak szép kedvesem“ című versével minket ugyan be nem csap.

N. Amália k. a. Igaz, hogy a krumpli hasznos növény, illetve gyümölcs s hasznosságát tekintve a hasonlatot elfogadom. Még szép öntől hogy a növény, nem pedig az állatvilágból vette hasonlatát.

N. Mariska. Főszerkesztőnk Sipos ur nagy grafológus s az Ő véleménye szerint Ön nem szoknyában, hanem nadrágban jár, s Mariska helyett alighanem Móríc névre hallgat. Igaz-e?

M. M. Nem is képzeli milyen hatást ért el humorcsüvel. Ady ur szerkesztőségünk beltágya annak olvasásától annyira rosszul lett, hogy be kellett szállítani a kórházba, s minket kért meg, hogy az eljárást tegyük folyamatba, Önnek mint közveszélyes homonak ártalmatlanná tétele iránt.

N. L. Hogy lesz-e Diákkongressus, azt biztosan nem tudjuk, de azt hisszük, hogy Kolozsvár nem fog kitérni a kívánalom elől s rendez egyet.

G. Ferenc. A beküldött két vers közül az egyik semmit sem ér, de a második az már megüti a legrosszabb vers mértékét.

K. E. Sok szerencsét hozzá.

Ifj. Zs. B. Sárospatak. Örvendek, hogy kedves kollegám szives volt cikkével felkeresni — mely noha tárgyilagoss, de lapomban a jelen körülmények között nem közölhelő. A lap legutóbbi számából láthatja, hogy mi meggyőződésből foglaltuk el azt az álláspontot — s noha tiszteljük az Önét, lapunkban ennek tért nem adhatok. Rövid időn belül különben magán levélben keresem fel K. kollegámat.

